

НП28-Е
9
Мар. ж.
1-3а

ЧЫЛА ЭЛ ПРОЛЭТАР-ВЛАК, УШНЫЗА!

ПИОНЬЭР

Тылчэ йэда лэкшэ,
сылнэмутан, сүрэтан
ЙОЧА ЖУРНАЛ
ОБКОМОЛ дэн ОБОНО орган

Й

Ү

4 №

К

1935 ий апрэль

МАРИЙ ОБЛАСТЬ КУГЫЖАНЫШ САВЫКТЫШ
Йошкар-Ола

ПАКЧА ЙЭМЫЖЫМ ОНЧЭН КУШТЫМО ВЭРЧ ПОХОДЫШ!

8-1

„Кажнэ школ тэлэ жаплан саска влакан лийжэ, йочалан коч ик кэчэ эртэн, вэс кэчыжлан ик олма гыч пүэдаш, а моло кэчэ жапыштыжэ кажнэ йочалан посна, альз кумыр, шымыр оксала йандар, мушмо кэшырым пүэдаш!“

П. П. Постышэв.

Йоча-влак!

Школышто, мёнгыштат, утларакшым ик түрлө пакча йэмых дэн кочкышым ыштат. Тэндан кокла гыч шукужак: спаржа, артишок, пэлэдыш ковштам адак салат, зэмльяничный томат—нинэ сай таман питатэльнэ йэмых-влакым кочкын ончэн огыдал дыр.

Иужо вэрыштэ тэвэ тэндан палмэ пакча йэмыхымат: кэшырым, ковыштам, шоганым, кийарым, помидорым шагал шындат, нинэ йэмых дэн сай таман кочкышым ыштэн огыт мошто.

Нашазэ, колхозник, совэт школышто тунэмшэ-влаклан түрлө-түрлө пакча саскам ончэн күштэш, сай кочкышым ыштэн мошташ чыла йбнышт уло. Чынак, нунотүрлө пакча саскам күштэн, сай кочкышым ыштэн кэртүт.

Сай саскаштэ, пакча йэмыхыштэ пэш шуко витамин манмэ кочкыш наста-влак улыт. Кочкышто витамин огэш лий гын, түрлө чэр дэн чэрланимаш (цынга, рапит да мойн) лийэш, адак йочан күшмыжат чарна.

Млана таза, пэнгүйдэ вашталтыш

күлэш. Чыла йоча-влаклан пэнгүйдэ ўолан, пэнгүйдэ кидан, пэнгүйдэ пүан, пэнгүйдэ мускылан, чөвэр чурийан лийашлан кажнэ кэчын свэжа саскам, пакчайэмыхым кочкаш күлэш, адак кочкашыжат шот дэн, моштэн кочман.

Шүкэртэ огыл „Колхозные ребята“ лўман газэт пакча йэмых вэрч күчэдальмэ походым увэртарэн. Тидэ походыш, чыла пионъэр, тунэмшэ-влаклан ушныман.

Пионъэр звэна-влак, отряд, школ, рвээ натуралист-влак, витаминан кочкыш саска-влакым ончэн күштэн лукмо пашаш ушныза!

Сай паша вэрч, эн кугу ковышта вуй, эн сай пакча саска лэктыш вэрч, ваш-ваш социалист ёчашымаш организовайыза.

Пакча йэмыхым шуко налшашлан лийн, мом ыштышаш нэргэн пионъэр вожатый дэн, адак туныктышо дэн сайни кангашэн налза.

Шынышэ (опытник) колхозник-влак дэн, агроном дэн, район, Край юал озанлык тэхник йоча станцэ-влак дэн адак рүдө натуралист станцэ дэнэ кылым кучыза.

Край юал озанлык тэхник йоча

станцыш тыгай адрас дэн сэрышым колтыза:

Гор. Горький, Краснофлотская ул., дом № 37.

Йошкар-Олашкэ тыгэ:

Йошкар-Ола, Советская ул. дом № 39.

Рүдö натуралист станцын адрасыжэ тыгай:

Гор. Москва 14, Ростокинский проезд, 3.

Сай пашалан „Колхозные ребята“ газэт пöлökым пуаш ыштэн. Пöлökым тыгай-влак налын кэртүт:

1. Пакча йэмыйжым йöд вэлши кöутларак гында.

2. Наук шынымэ почэш, түрлö пакча саскам сай күштэн, шуко лэктиш налын кэртшэ.

3. Чыла тунэмшэ-влаклан тунэммэй мучко шокшо кочкышлан ситышэ түрлö пакча йэмыйшым ситарыша, уло тунэмшэ-влаклан свэжа кэшьрым пукшишо—П. П. Постышэвых наказшым шуктышо.

Рвээз-влак, пакча йэмийш вэрч походыш ушныза! Ышкэндан пашадам, адак ончык сэнгымашта нэргэн, „Клич пионера“, Пионьэр правда“, „Пионьэр йүк“, „Йамдэ лий“ газетлаш, журналлаш возэн шогыза. Эн сай паша ыштышэ отрьац, звэна, школым да мойын газэт, журнал гоч ончыктэн, пöлökым налшашлык-влакын пашашт нэргэн комисыши матэр-йалым колталтэш.

Эн ончычак, пакча пашаш

нижмэ дэч ончыч тыгай пашам ыштыза:

1. Школ директыр вуйлатымэ почэш, школ мландэш мом-мом ўдэда, мом шындэда—планым ыштыза.

2. Туныктышо, пионьэр вожатый, адак агроном дэн пырлья Мичурин шынымэ (опыт) участким ышташ планым ыштыза. Тидэ участкыштэ, адак мöггэсö пакча участкыштэ пакча йэмийж дэн опытым эртараш тъэмым палэмдыза.

3. Опыт ыштылаш түрлö пакча йэмийжлан сай урлык нöшмö-влакым муза.

4. Нöшмö-влакын шытымыштым лончылызы. Паша ыштышэ-влаклан кап-кылыштлан кэлшишэ пакча паша тарманым налза, альэ ышкэ мастэрскойэшда ыштыза. Тэрысым, минэральнэ ўандымашым муза, ломыжым, кайык тэрысым адак моло ўандыш настам погыза. Нöшмö ўдышаш йашлыкым, парникым ыштыза.

5. Иктаж могай пакча йэмийжим шэфшиш налын тудым лончылэн тунэмзэ. Лумын днэвникым ыштыза, тушко шэфкультур нэргэн палэн налмыдам, пакча йэмийж дэн эртарымэ пашадам чыла возэн шогыза.

6. Шэфшиш налмэ культурда кузэ күшкэш, кузэ ончымыда нэргэн, звэна, пионьэр отрьад погынымаштэ, адак кружок погынымаштэ кангашымашым, докладым ыштыза, пырдыж газетышкыда возэн шогыза.

Пакча пашаш лэкмэ жапыштэ могай пашам кузэ ыштымэ нэргэн 5-шэ №-ы што сэрэна.

ЭН КУЛЭШ ПАША

Пионъэр-влак, тунэмшэ колхоз йоча-влак!

Үдымö кампаньэ лишэмэш.

Тидэ шошо жапыштэ ышкэ школ мланыштыда кажныжэ йбратэн, сайын пашам ышташда күлэш.

Школ мландэшта тэнэй шошым түрлö пакча йэмыхым үдиза, шындыза. Нинэ саска-влак тэмдан шокшо кочкышдам тамлым, сайым ыштат.

Иктаж могай пакча йэмыхын шэфшэ лийза. Агротэхник йён почэш нуным ончэн, күштэн, эн шуко лэктышым налза.

Ышкэндан колхозыштыда, юалыштыда, ожно нигунамат ончэн күштыдимо күлэш йэмых-влакым үдиза, шарыза, ончэн күштыза.

Нинэ у саска-влакым ача-аваланда, пошкудо школланда, пионъэр отръадланда ончыктыза. Нуно тэмдан сай пашадам ужын, шушаш ийгыч колхоз пакчаштэ, колхозник пакчаштэ, сатыштэ, эн шэргэ акан пакча саскам шындэн, мөштэн күшташ түнгалият. Тидым тэ ыштэн шуктэда.

Йэмых-влакым ончэн күштымаш, социалист шурным аралмэ гайак, рвээзэ-вольыкым шэфын налма гай-

ак, кажнэ пионъэрын пагалымэ күлэшан пашажэ лийаш күлэш.

Тидэ пашам сайын, мөштэн эртарашлан пионъэр отръад-влак, пионъэр звэна, посна пионъэр-влак тыгай пашам ыштэн шуктыман:

- Школ мландэш түрлö саскам жапыштэ мөштэн ёдэн, күштэн, шуко шурным погэн налаш.

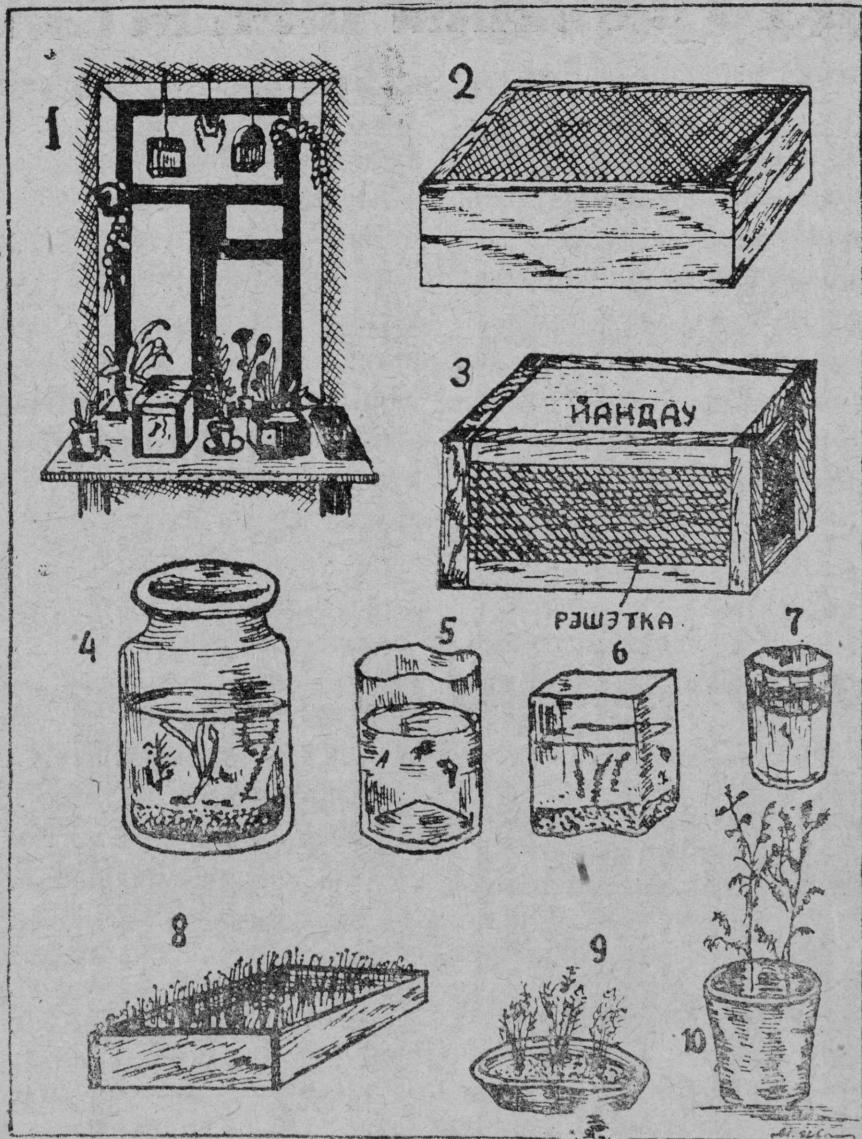
- Пакча йэмых-влак дэн опытым ыштан, у йэмых-влакым ончэн күшташ.

- Ышкэ рэспублик, край, кундэм, районла, Рүдö Йунат станцэ, йоча тэхник, адак юл озанлык станцэ-влакын адресыштым палэн, нунын дэн кылым кучаш, нуно дэч полышым, папа корным, саска нöшым, литератур-влакым, тулэч моло күлэшымат налаш лийэш.

- Папа нэргэн пионъэр газэтын, журналын возаш.

- Ончэн күштым саска-влак дэнэ выставкам организовайаш, йэмых-влак дэн сай таман кочкышым ышташ. Тидэ кочкышаш ача-авадам, колхозын эн сай ударникиштым ўжса.

*Рүдö пионъэр бўро вуйлатышэ
Золотухин В.*

Нинэ сүрэтыштэ мөгай опыт-влак улыт,
кё пала? Палэда гын, возэн колтыза.

ЙАМДЭ УЛМЫНАМ ОНЧЫКТЭНА

Тачэ мэмнан „Лэнин“ колхоз шош то агалан йамдэ улмыжым ончыкта. Урэмштэ пайрамла вэлэ койөш. Йал покшэлнэ митинг. Йырым-вам йошкар знамэ, түрлө лозунг:

— Ик ийаш шурно ик ошкылат ўдыдэ ынжэ код!

— Шошо ага планым жап дэч ончыч тэмаш!

— Машинам, имньэ вийым күлэш сэмын кучылташ!

— Шошо агам ударнэ, соцтагасэн ышташ!

Адак моло лозунг-влакат мүн-дырк шумэш волгалтыт. Нинэ лозунг-влакым мэ школышто тунэм-шэ-влак возэн улына.

Вара М.Т.С. гыч кондымо трактыр урэм мучко мүгырэн кайыш. Нунын почэш плугым, тырмам, машинам кычкэн почэ-почэ кайышт. Урлыкаш шурным ораваш оптэн чымалтыч. Колхозникат, мээт пэш куанышна. Кунам от куанэ, шошо агалан түрыс йамдэ!

РВЭЗЭ ВОЛЬЫКЫМ ОНЧЭНА

Пионьэрлан кэч күштат,
Примэрнэ, сай лийман.
Рвэзэ вольык ончымаштат,
Полшэн, тыршэн шогыман.

Чомам, презым, пачамат,
Сösна игым, молымат,
Мэжэ сайын ончэна,
Нуным шэфыш налына.

— Тэвэ ош прэзэмым
Мыйэ шэфыш налынам.
Ончэн сайын күшташ тудым,
Мый авамлан полшалам.

* * *

Адак тэвэ отръадна дэн,
Ик колхозыш мийышна.
М.Т.Ф.-сэ прэзэ-влакым,
Ончаш шэфыш налынна.

* * *

Кажнэ рвэзэ ик прэzym
Шэфыш налын улына.
Йүктэна, пукшэна тудым,
Пэш йандарын күчэна.

И. Йамбылат

ШЫРЧЫК ТОЛЫН

Эх, шошочевәркәчүжат! Күжөйолжо дән өш лүмүм шулыкта да шулыкта...

Пионъэр Сәмонаң малмә вәр воктәлсә изи окнашкә тәлә жапыштә кәчә оқ ончал ильә. А кызыт, тәвә Сәмонаң малән киймашкыжә эр кәчә күжү йолжым шуйән. Сәмонаң пожалтараш төчышла чурийжым шокшәштара.

...Сәмон пүжалтшә чурийжым ниялтышат, помыжалтә. Ләвәдышыжым йол мучашкә „кжок“ чумальят, тәрштән қынъәлә. Вара физкультур упражнәнным ыштап түнгальә...

Тәнгәчә кәчә иәш чот ырыктымә дән, лум пүтирак шуко шулыш. Шоппо лум, йұдым йүалгә мардәж дән чот қылғаннат, тачә эрдәнә күргай пәнгүйде лиийн. Рвәзэ-влак лум үмбалнә қурышталыт, модыт. Тачә нүнүн канымә кәчышт.

Пионъэр Сәмон эр кочкишым ыштымәк, Ваньу йолташыжә дәкә күржо...

— ...Ваньу, садә түнгальмә шырчык омарратым ыштән пытарәнат?

— Укә. Алъә шуэ-әш, шырчыкшак толын отыл вәт.

— Оғыл тәвә! Мый тәвә ужынамат!

— Чына-ак?

— Чын үлдә, шойыштам шонэт мә?

— Күнштө ужыннат? Шырчык оғыл дыр?

— Мо, мый шырчыкым ом палә ужат! Тәвә тәнгәчә тунәм толшәмла ужым. Икәчә ыштымә у шырчык омартаң гыч, кок шырчык муралтән ләктын каймыштым ужым! Ой, куанышмаш! унана-влак толыныт!

— Тугәжэ гын, Сәмон, тачә пәлә пашанам содор ыштән пытараш күләш-ыс. Сәмон, ала тый мыланәм ыштән пытараш полшәт?

— Полшәм, айда ыштәна!

* * *

Сәмон дән Ваньун кидышт модәш вәлә. Пүчмө, пужармә ўқышт вошт шокта. Пужарышт онга ўмбалнә колла модыт. Шырчык омарта ыштап Ваньуқын изи шольыжат пәш полышкала. Ваньу пужара, а шольжо онам пызырән куча. Сәмон вискалән пүчкәда.

— Ваньук, Ваньук изай. Тәвә ончо-ончо! капка воктәнсә изи күештә шырчык шулдыржым пәралтән эх, күзэ күшта-а...

— Ой, чынак, пәш куанымыла койәш!—манын, Ваньу пужармә луғыч шырчыкым куанән онча.

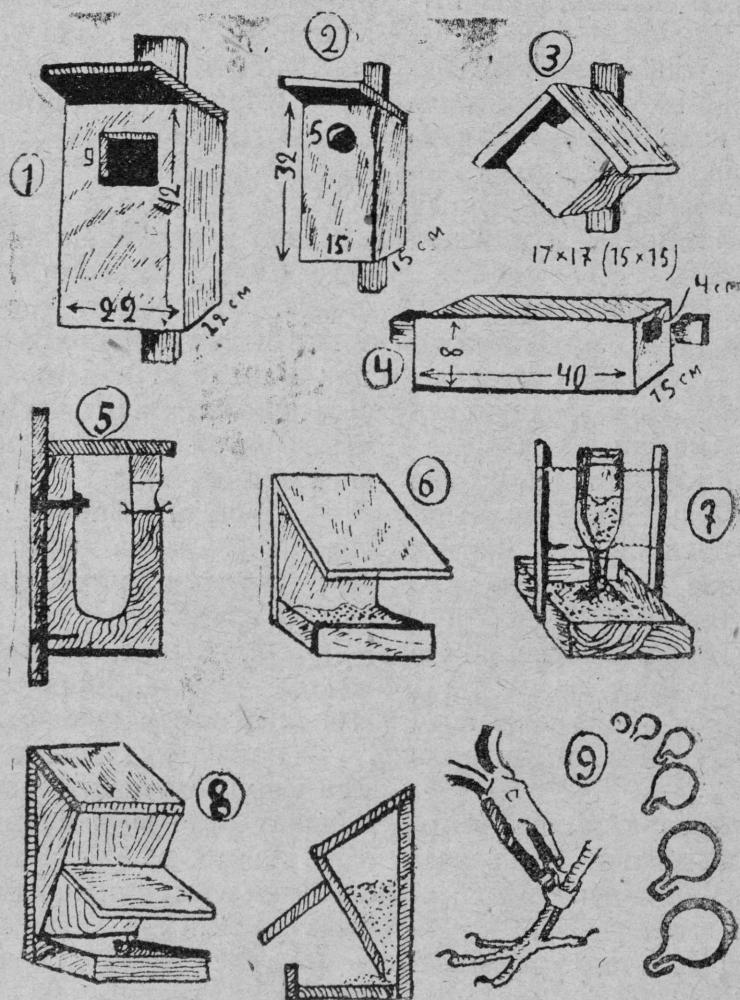
— Ваньу, тудлан илашыжә пörтүм ыштымыланак куанән ала мә?— Сәмонат йывыртән кутыра.

— Айста, вашкә ыштән пытарәна. Тәвә ыштән пытарымынам шырчыкат вучымыла койәп.

— ...Тәвә, ындә шырчык пörтүм ыштәнат пытарышна! — Ваньу у шырчык омарташым ончән, куанән кутыра.— Ындә көргышкыжә пушкыдо вәрим ыштәна...

...Капка вүйышко, пушәнгә укшәш пиын шындышт.

Тудо кәчак омарташкышт шырчык-влак илаш толыч. Кызыт нұно сылнә шулдырыштым ваш пәралтән, чүчкалтән, шүшкәлтән, йывыртән муралтат!

Рвээзэ-влак, нинэ сүрэт-влакым ончыза:
МОМ ыштымэ? Нё пала гын, возэн колтыза

МИСТЭР ТВИСТЭР

1

Границэ вэс вэлнэ,

Мистэр Кукын

Контор шинчылтэш.

Шүмдам

Йокрок кочкэш.

Шкэ эл гычда

Жаймэ шуэш.

Ужнэда тэ,

Уло түньям

Парижым,

Памирым,

Таити чодрам.

Кук йара

Ок эртарэ минутым.

Йамдыла паражодэш

Гланда кайутым.

Альэ самольотым

Тлаңда колга.

Альэ түйэм*)

Тэндан дэкэ күшта.

Пуа илмэ вэрым,

Эн сай отэлэш.

Кочкаш, мушкылташ

Кондыкта малвэрэш.

Мландэ көргэт, курыкэт,

Пальмэ дэн кэдьир-влакэт

Кэчывал йүд вэлэт,—

Кук чыла ончыкта тланэт.

2

Мистэр Твистэр—

Ожнысо министр.

Мистэр

*) Вэрбльуд.

Твистэр—

Банкир,

Завод, паражод,

Газэт-влакын озажэ.

Йара жап улмо дэн,

Чыла түнья йыр

Мийэн толын савырнынэжэ.

Шона тудо

Ватыжым,

Үдүржым

Түнья йыр коштыкташ.

Ватэ кёнэн,

Кайнэжэ вашкэн

Үдүржат.

3

Эрдэнэ,

Кук дэнэ

Ионгырта аппарат:

„Ныл кайутым,

Нью-Йорк—Ленинград!

Лийжэ ваннэ,

Гостиный,

Фонтан дэнэ сат.

Но шэкланэ,

Инжэ лийышт тужак

Нэгыр,

Китай-влак

Да моло кашак.

Инжэ уж тудо

Моло кашакым:

Мистэр

Ок ёрратэ

Тусан калык-влакым.

„Есть!“ тэлэфонышко

Кук кычкырла,

Эрла паша чэсть
Лийэш йамдэ чыла.

4

Параход каймашкэ
Лу минут кодо.
Мистэр Твистэр
Күза параходыш.
Воктэнжэ
Куважэ
Шэм шинчалыкан.
Воктэнжэ ўдыржё
Да изи обэзийан.
Ныл вэликан-влак
Почэшышт кайат.
Вачымбалнышт
Колоныл чэмодынным кондат.

5

Параход
Ом *) ўмбачын ийэш.
Тудо Амэрик гыч
Тышкэ толэш.
Тудо эрвэлыш ийэш,
Корно вик да тура.
Окэан корма дэн
Ныжылгын мура.
Мистэр
Твистэр
Ожнысо министр,
Банкир да пойан,
Завод, параход
Газэт-влакын озажэ
Окэаныштэ,
Параходышто
Мэчэ дэнэ модэш.
Түсан калыкат
Укэ воктэн.
Ньэгыр, китайэц
Тулэч моло йэн.
Китайэцэт, ньэгырэт,
Моло-влакат—

Вэс параход дэнэ
Нуно кайат.
Ньэгр дэн китайэцлан
Ночко да шокшо.
Кочэгаркэ ўпша
Тэнгиз толкынат,
Нуным лупша.

6

Мистэр
Твистэр
Турист лийын
ССР Ушемыш
Ончалаш толэш.
Лэниград порт *)
Шургэн лишэмэш.
Пурла вэл гыч
Ола кынъэлэш.
Ом, колонн-влак койэдат
А завод-влак кавашкэ
Шэм шикшым түргат.
Шльапажым
Ош кид дэн күчэн
Мистэрна
Пристанышт
Куржын волэн.
Петропавловский шпильны
Шогал ончалэш,
Вара автомобильыш.
Вашкэштын шинчэш.
Үдрамашлакым
Шындэныт,
Түрлө арвэрым
Пэлэнышт оптэныт.
Автомобиль
Урмыжальэ гүжлэн,
Вара кайыш
Урэм дэн
Йэнг-влакын
Чуришкышт
Шикиш дэнэ шүлэн.

*) Толкын.

*) Параход чарнымэ вэр.

7

Мистэр
Твистэр—
Ожнысо министр.
Мистэр Твистэр—
Миллионъэр
Завод, пароход
Газэт-влакын озажэ
„Англэтэрыш“ пурал
Күжгө сигарым
Умашкэ чыкэн,
Швэцарлан ойла
Англичан йылмэ дэн:
— Тэндан уло
Йара номэр-влак?
Тэлэграммым колтэнна
Эшэ тэнгэчак.
— Уло! Кодэнна!
Швэцарна манэш,
— Индэшэ дэн луымшо
Номыр лийэш.

8

Палас*) ўмбачын
Вошт ончыш воктэн
Шкэ номэрлашкышт
Кайат ошкэдэн.
Ончыш сүртукым чийэн
Швэцарна кайа
Справочым кучэн.
Шэнгачын
Панамым**) упшалын
Уна ошкылэш.
Почэшыжэ
Куважэ
Шэм шинчалыкан.

Почэшыжэ
Үдиржё,
Да изэ обэйян.
Иностранэцын ушажэ
Турык каралтэ.
Мистэрна
Твистэрна
Турык пүжалтэ:
Күшыч
Номэрла гыч
Кугу да таза гына
Ньэгыр ошкылэш.
Тошкалтыш паласым
Лүддэ тошкалэш.
Шкэ трубкажым
Лүддэак шупшэш.
А воштончышто
Иктыжэ вэсыжлан—
Чылтак кэлшат.
Ньэгыр,
Эрэ ньэгырланак кайат.
Кажныжэ
Палас дэн лүддэ ошкылэш.
Кажныжэ
Трубкажым лүддэак шупшэш.
Мистэрна
Йыр ваш ончэн
Шыдышым ок кэрт кучэн.
— Тыштэ, ужамат,
Ньэгр-влак илат!?

Мэ тыштэ она код,
Она код товат!

Үлүк унана
Кугу шльапа дэн,
Кугун тошкалын
Куржын волэн.

Почэшыжэ—
Шүкшё куважэ—
Шэм шинчалыкан.
Почэшыжэ—
Үдиржё

*) Палас — ковьор.

**) Амэрикыштэ, Панам күгыжаныштэ
кужу олымжо дэн уржалан кэлшишэ
шудо күшкэш, тудо шудо дэн шльапам
пиыйт, сандэн тыгай шльапам
„панамэ“ маныт.

Да изи обэйян.
 Машинышкышт
 Шинчыт вашкэн
 Шофэрэн тупжым
 Шурат зонтик дэн.
 Швэцар ушмыжым налын
 „Чэвэрын“—манэй,
 Варажым вашкэ
 Тэлэфон дэк куржэш.
 — Коктыт—
 Ныллэ коктыт—
 Нылдэ кандаш.
 „Австрий?“
 Григорий йолташым
 Лийэш мо ужаш?
 Колышт Кыргори:
 Тэндан дэк
 Мэмнан дэч
 Кум турист-влак
 Автомобиль дэн
 Мийат дыр докан.
 Лүмышт Твистэр.
 Нуно чылан—
 Скандалистлак
 Номырым йодыт гын
 Укэ манын күлэш каласаш.
 Колыч?
 Чэвэрын йолташ!
 — Коликтэ—
 Луатканданыш!
 „Сицилий“
 Василий швэцарым
 Лийэш мо ужаш?
 — Колышт, Васлий!
 Тэндан дэк
 Мэмнан дэч
 Кум турист-влак
 Автомобиль дэн
 Мийат дыр докан.
 Лүмышт—Твистэр.
 Нуно чылан—

Скандалист-влак
 Номырым йодыт гын
 Укэ, манын күлэш каласаш.
 Колыч?
 Чэвэрын йолташ!
 — Визыт
 Кумло визыт
 Кумло кандаш.
 „Исталий!“
 Виталий швэцарым
 Лийэш мо ужаш?
 Колышт Виталий...
 Молылан ойлымо сэмын
 Түнгальэ ойлаш.

9.

Урэм мучко
 Пурак түргалтэш.
 Урэм дэнэ
 Авто шикшалтэш.
 Гоголь урэмьиш
 Кумышпо подийэздыш пурат.
 — Номэр укэ,—
 Тушто ойлат.
 Пэстэль урэмьиш мийат
 Пэрвой подийэздыш пурат,
 — Номэр укэ,—
 Маныт тыштат.
 Восстаний площадьиш
 Толын пурат,
 Визымышэ подийэздыш
 Ошкыл күзат.
 — Номыр укэ!
 Вуйыштым вэлэ рүзат.
 Шэнгэл ораваштэ
 Пудэшт кайыш шин.
 Моторышто йёршын
 Изэмын бэнзин.

10.

Мистэр Твистэр,
 Ожнысо министр,
 Милионъэр,

Завод, пароход
 Газэт-влакын озажэ,
 „Англэтийрэш“
 Мөнгэш толэш.
 Почэшыжэ—
 Куважэ
 Шэм шинчалыкан.
 Почэшыжэ—
 Удыржö
 Да изэ обэзийан.
 Под'йэздыш ольян ошкэдэн,
 Тошкалтыш дэнэ күзат,
 Кнонкым парньа дэн тэмдэн
 Швэцар дээк йонгыртат.
 Латкох часым
 Пэрыш шагат.
 Элэктричэствэ тул дэн
 Под'йэзд волгалтэш.
 Швэцар
 Омсажым почэш.
 — Вараши кодында!—
 Швэцар
 Ойла нунылан.
 — Йара огытыл
 индэш дэн
 Лу номыран.
 Кызыт
 Наций-влакын
 Сийэздышт эрта.
 Сандэн вэр
 Кодын огыл иктат.
 — Мом ышташ мланэм?
 Мый малынэм,
 Нойэнам мый пэш,—
 Мистэрлан удыржö
 Шып ойлалэ.
 — Укэ-с йаражэ
 Ик номырат,
 Ала тый, ачий,
 Иктаж пёртим налат?
 — Кунам от нал—налат!
 Тыштэ

11.
 Чикагоэт огыл тылат!
 Ўдьыр дэн ватыжын
 Ушышт кайа ыльэ
 Нуным швэцар
 Тыпландарыш вашкэн:
 Нуным шкэ дээк кычкыральэ—
 Малаш шкэ краватыш пыштан.
 А мистэр
 Пүкэнышкэ шинчэ лүшкэн.
 „Ой, ўумыжат!“ кычкыральэ,
 Вара малэн колтыш
 Нэр йүк дэн шүлэн.
 Мистэр Твистэр,
 Ожнысо министр,
 Нойэн толын пэш
 Малэн колтыш
 Совет гостициын
 Омса лондэмэш.
 12.
 Мистэр тамлын мала.
 Малмыжла воштылэш,
 Тудо сай омым,
 Сай омым ужэш.
 Пуйто күчизб гай лийин
 Пычкэмыш урэм дэн коштэш.
 Вара каваштэ турык
 Самольотым ужэш.
 Пуйто кава гыч вола мистэр Кук.
 Мистэр Твистэр
 Кук дээк куржэш.
 Вийан кидшым
 Рүзэн кучалэш.
 Вашкэн самольотыш шинчэш,
 Опсажым „кроп“ пэтыра
 Күшкёй ийэш.—
 Корно кавашкэ вик да тура.
 Тэвэ Амэрик
 Түтыра гыч лэктэш.
 Мрамыр пёрт
 Сат воктэн шинчылтэш.

Тошто слугажэ
Под'йэздыш лэктэш.
— Амэрикыштэ
Вэр кодын огыл! — манэш.
Тумо омса
„Шылдырдок“ пэтыралтэ.
„Аглэтэрыштэ
Твистэр адак помыжалтэ.
Мистэр
Твистэр,
Ожнысо министр,
Мистэр Твистэр,
Милионъэр
Лўдын помыжалтэш
Совэт „Аглэтэрын“
Омса лондэмэш.

13.

Эрдэнэ
Шўшкэн-мурантэн
Рвээ шотка дэнэ
Толын пурэн.
Ботинкэ дэн кэмым
Түнгальэ йыгаш.
Йошкаргэ дэн шэмэ
Түрлө түсан
Кумда дэнэ аңышыр
Түрлө форман.
Швэдьин,
Гэрманын,
Совэтын,
Фрунцузын
Кэм-влакыштым
Чот йылгыжтэн,
Шкэ пашажым
Срокаш шуктэн.
Кодшо кэм-влакым
Пытартыш гана ўштылэш.
Ужэш:
Пүкэн гыч унана
Кынъел шогалэш.

Шогылтэш.
Шкэ йыр ончыштэш,
Вара портсигарым
Күсэн гыч луктэш.
Лачак ты жапэш
Швэцарат лэктэш.
— Индэ кок номырна
Уло! — манэш.
Тушто гостинный,
Фонтан дэнэ сат,
Тланэт кэлша гын,
Лийэш пурташат.
Но тланда
Ончыл гоч каласэм:
Шолаштэ —
Китайэц илэ.
Пурлаштэ —
Малайэц мала.
Күшыл пачаштэ —
Индус,
Үлүл пачаштэ —
Зулус.
Милионъэр
Воштылэш.
Йоча сэмын
Совым кыра.
Англичан ўылмэ дэн кычкыра:
— О-кэй!*)
Сыравочым
Вашкэ пуйан! Тый!
Мистэр
Твистэр,
Ожнысо министр,
Мистэр Твистэр
Милионъэр,
Үдэр дэн обэзийанжым
ОНдалын кучэн,
„Аглэтэр“ коридор дэн
Куржэш тёршталтэн.

*) О, кэй! — англичанла — пэш сай.

ПИОНЬЭР ТУНЭМШЭ-ВЛАКЫН СЭРҮШҮШТ

Пагалымэ С.Г. Чавайн, Шабдар О., Шкэтан, Олык Ипай, моло писатэль, поэт-влак! Тэмдан воёымо түрлö произвэдэньэ-влакдам, мэ, Мэдвэдэво П. К школышто тунэмшэ-влак йобратэн лудын, тунэм шогэна. Лудын шогмына шагал, адак ача-аваланна, колхозник коклаштэ лудын умландарэн шогэна. Мланна вэлэ огыл, ача-аваланат, чыла колхозник-влакланат пэш кэлша.

Тэ, пагалымэ писатэль, поэт-влак, мланна йёршб—рвээзэ-влаклан пэш шагал возэда. Мэмнам мондаш түнгалин улда ала мо? Мланна йёршб пиэсэм, ойлымашым, почэла мутым да мойын возаш ала брканэда, ала рвээзэ кокласэ илышым сайын огыда палэ да ала мо? Тидэ нэргэн каласэн огына мошто. Пагалмэ родовлак, тэ ышкэат пэш раш палэда: мланна йёршб кнага-влак пэш шагал.

Тэ, пагалымэ писатэль, поэт-влак, мэмнам ида мондо! Мэ, пионьэр, тунэмшэ-влак, тэмдан дэч пэш кугу пашам йодына. Тэвэ мом: мланна сай пиэсэм, ойлымашым, очэркым, почэла мут сборчкым да мойын, возэн, посна кнага-влакым лукташ йодына. Адак „Пионьэр йүк“ журнальш, „Йамдэ лий“ газэтын возэн шогаш йодына.

Мэмнан йодмынам шүктэда манын

мэ ўшанэн, вучэн шогаш түнгалина. Писатэль, поэт-влак, тидэ сэрышна нэргэн кузэ шонэда? Журнал, газэт гоч мутым шуэда дыр? Вашмут пумыдам вучэна.

МАРГИЗЛАН

Тэнийсэ ийлан мланна йёршб мөгай кнага-влакым луктыда, мөгай кнагам пэчатыш пумо, мөгай кнага-влакым пэчэтлэн лукмо? Тидэ нэргэнат увэртараши йодына.

Мэдвэдэво П. К. Ш.-ышто тунэмшэ-влак: Казакова А., Калинина З., Герасимова, Токарев, Морозов, Калинина А., Горлова, Савинов, Шабдаров, Данилов, Пильников, Румянцев, Месацэва, Кузнецова, Никитина, Изабайев, Бэрэзин, Горланова, Мурзайева, Родин, Дружина, Иванов Т., Сидорова, Смирнова, Столтаров, Цвэткова, Крылова, Николайева, Николайев, Тимофейева, Ухова, Чэтэнина, Сидукова, Петрова, Шульдьакова, Коротков А., Коротков В., Шабдарова, Смирнова, адак молат.

ЧОДРАШТЭ ПОГЫНЫМАШ

(Гэрман пионъерын ойлымыжо)

Кэнгэж шокшо кэчэ мучашкэ лишэмүн. 50 нарэй борийн икшивэдэн ёдыр-влак йүштылмаш гычышкэ сэлашкышт ошкылыныт. Нуунам кас кочкыш вучэн.

... Нуно чыланат спортивнэ отрядын члэнүүштэй улут. Отряд ышкэ вожатыйжэ дэн йуж налаш лэктывнэт.

Тыгэ кастэнэ рвээз-влак шаршудынко йырым-йыр погынэн шинчынг, мурэньт. Вара ик кугырак йолташышт: — Пагалымэ йолташ-влак, тэвэ мыйин ик йолташэм тэндан дэн мутланынэжэ. Тудо шукэртэ огыл совет эл гыч пёртылын. Тудо ышкэ шинчажэ дэн тушто мом ужмыжо нэргэн ойлымэжэ, манын.

Тидэ ўвэрым пионъэр-влак куанэн ваш лиийнит! Вээт нэмэч пионъэр-влакын паша ыштымэ условийшт пэш нэлэ. „Полицэ ыжнэ шиж“ манын пашаштым ышташ толашат. Мый покшэлнэ шинчэм. Рвээз-влак мыйин йырэм чумыргэн шинчыч. Кок пионъэр дэн кугырак йолташ-влак гына витльэ ошкыл нарэйр-

дышкёй кайэн шогалыч. Тидэ—эскэрышэ пост. Мэмнан круг дэкэ иктаг ынжэ лийшэм манын, нуунлан шэкланашишт күлэш.

Мый нуунлан эрык совет элын ўоча-влак илыш нэргэн часат утла ойлышым. Рвээз-влак коклаштэ пионъерылкэ шукэртэ огыл нуунлан мыйин ойлымэм пэрвой умылтармаш лийэ. Нуно мланэм йодмашым пэш шуко пүэдышт. „Совет школлашт“ наказаньэ ыштымаш чынак пытэн мо, шокшо кочкыш чынак уло мо, пашазэ-влакын точышт тунэм кэртэйт мо?“—манын, моло нэргэнат йодыштыч.

Мэ шуко жап мутланышна. Пийалнат улмаш: ту жапыштэ, ныгбат эртэн ыш кайэ, ныгбат ыш шиж.

Мэмнан колтымо дозорна-влакат варышкэ пёртыллыч.

... Пытартышлан „Братя, на встречу солнцу и свободе“ лёуман мурым муралтышна. Мэмнан бойёвой мурна пэш вийан, вэсэлан шоктэн шэргылтэ.

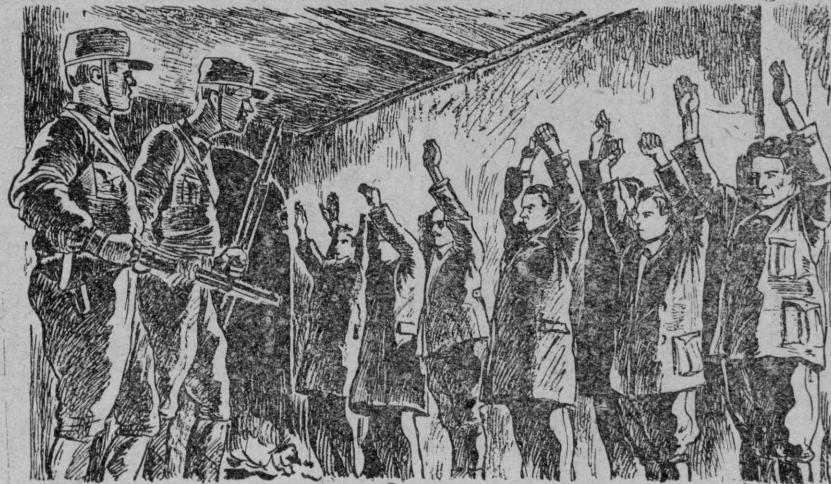
Нэмэч йылмэ гын Ловович кусарэн.

Канадысэ пионъэр-влак шокшо кочкышым йодыт

Бэрнаби оласэ пионъэр-влак (Канадысэ Британ Колумбий провинцэ) сай пашан примэржым ончыктышт. Нууно правитылствэ дэч чыла пролетар йоча-влаклан шокшо кочкышым, вургэмым, кнагам пуаш йодыч. Йоча-влак йодмашым возэнэт. Тудо йодмашэп 125 йочан ача-авашт кидым пыштэнэт.

Британ Колумб пунктын Йахка олаштэ, моло пунктыштат пионъэр групп-влак улт. Йахка ола гыч пионъэркэ Лили Соколовской яа „Уоркэр“ („Пашазэ“) газэтыш тэвэ

мом сэра: „Школ утрэник жапыштэ мэ рэволюцион мурым мурас түнгалина. Мыйын кид гычэм тудо муррын тэксчшым туныктышо шупшын нальят, күшкэдэн корзингаш кудалтыш. Мый тыгэ шонэм: кунам гынат, мэ ышкэнан мурнам мурас түнгалина. Туныктышина-влак мэмнан дэч кугын палэн шонат. Но мый тыгэрэак шонэм: мэмнан илымэ түнья нэргэн, пашазэ клас да тудын крэдалмашыжэ нэргэн мэнуум туныктэн кэртина.

Фашист Гэрманийштэ политзакльучоный-влакым ындырат

Окъабрят-влаклан

Лум модыш

Март тылзэ. Лум кэчын шула. Мэ З шагатым тунэмна, вара ик шагатлан канымаш лий. Онтроп кольым нальят, ала мом ышташ түнгальэ.

— Онтроп мом ыштэт?

— Лум йэнгым.

— Мыйат ыштэм!

— Мыйат!

— Айста ик кугу лум пёртым ыштэна.

— Айста, айста! — манын Оксина, Вэдаси, Сэргэй, Пöttыр да монь кольым нумалын кондышт. Вара лум пёртым ышташ түнгальыч.

— Чу, Сэргэй, айда лийжэ лумым оптэн ышташ огыл. Эн ончыч кузэ ыштышашым планым ыштэна. Ну, молгай пёртым ыштэна?

— Айста мэмнан колхоз правлэнын пёрт гайым ыштэна. Кандаш окнан лиижэ. Окнажэ утларакшым кэчывал кэчэ вэлым лиижэ.

— А мый инжэньэр лийам. Кузэ ыштышаш нэргэн тыланда ончыктылаш түнгалам, — иктэ-вэсэ куанэн, воштылын пашаш нижыч.

— Роман, мом посна ыштылат?

— Мыйат пёртым, ышкэт ыштэм. Тэмдан дэчын сайэ лийэш.

— Эй, альэ мэмнам ышкэтын сэнгынэжэ! — манын иктэ-вэсэ лумым пэш тушкат.

— Ончыза, мый могай сай йэнгым ыштэнам! — манын Оксина лум йэнгым куанэн ончыкта.

— О-о, чылт кулак Микитала вэлэ койэш.

— Ай, чынак кулаклак койэшыс! — иктэ-вэсэ воштылыт.

— А мыйын гын, во!

— Тэвэ Анукын йэнгжэ чылт гэройла койэш!

Вэс бригадэ пушкидо лумым тушкэн-тушкэн чара вэрэшак пörtым ыштэн шындышт. Ёмбачшэ оргажым оптэн, лумым урэн шындышт. Порт йамдэ лийэ.

— Э-э, кэртына улмаш!

— Чынак, кэртына!

— Айста окнам ыштэн! — маныч.

Йандам ала күжэч мун кондышт. Окна олмэш шындышт...

— Тэвэ пörtна лийат!

— Айста кёргышкыжё пурэн ончэна.

— Айста — иктэ-вэсэ лум пörtыш пурэн-пурэн лэктыч.

— Эй, Романын пörtным ончалза! Сай ыштэм маншэт, пий пыжакш гайым вэлэ ыштэн! — Романын ыштымэ пörшым ончэн воштылыт.

— Ида, ида воштыл! Альэ мый эшэ ыштэн пытарэн омулвэт!

— Мом отужо! Пытарэнатыс. ыштэн моштэн отулда, амалым муат-ыс.

— Эй, Роман, тый ышкэтын түшка вийим сэнгынэт ильэ. Укэ-э!

Дэжурный онгырым рүзалтыш. Чыланат школын куржын пурышт.

ИЗИ ГЭРОЙ

Кунар куанымашым
 Пёртыш кондэн,
 Изи пашазэ—
 Мойын йолташэм.
 Чийалгышэ кидшэ¹
 Туржалтшэ сынан,
 Изи сангажэ—
 Кugo ушан!?
 Тудо шарна вэт
 Клас руководын
 Кубик дэн ыштымэ
 Модын заводшым.
 Шинчэш, түнгалэш,
 План дэн ышташ
 Шкэ комбинатшым
 Кёварыш опташ.
 Пёртышто шуко
 Сай пашала:
 Тэвэ шагат дэкэ
 Эркын мийа.
 Издэ омсажым
 Ийжгэ почэш,
 Шагатын сай муржым
 Тэк колыштэш.
 Тидэ пёртын
 Түньяшкэ ончал,—
 Чэстнойэ слово
 Йомак гань сёрал!
 Шунэжэ чылам
 Нийкалэн ончышташ,

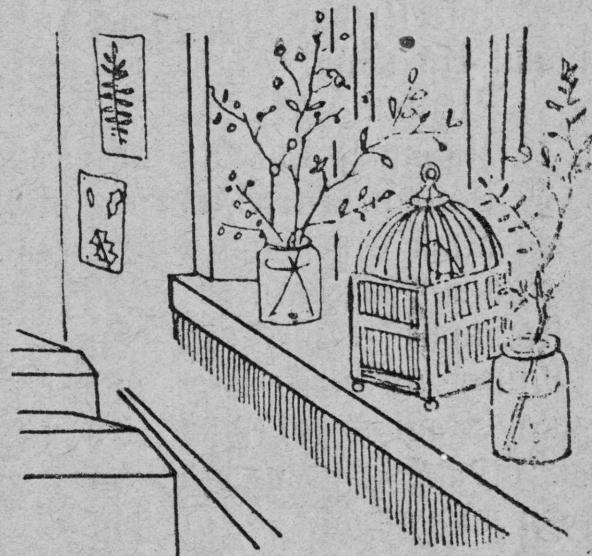
Почын окнам
 Кавам шупшалаш.
 Развэдчикла
 Шүлышым шыпак кучэн,
 Илышым воштак
 Налнэжэ палэн,
 Омыжо шуэшат,
 Возын мала
 Чыла тудын вуйышто
 Иктыш ушна:
 Йэн, трамвай,
 Олык, чодра,
 Вёд да завод
 Колхоз пасула.
 Мурмыжо шуэш
 Мурлан пижэш.
 Түнья куанэн
 Ваштарэш воштылэш.
 Илыш кумданын,
 Кэлгэмын мийа.
 Түньяштэ—мо сайжым
 Иочалан чыла.
 Пурыжо пёртыш
 Воштылын, модын
 Рвээ сай смэнэ—
 Смэнэ пашазын
 Наркомын совэтын
 Пэлэдшэ мыландын
 йочажэ!

Ф. Маслов

УЛЬАНАН САТШЭ

Мэ, тунэмшэ-влак, школ көргүнам түрлө сат-влак дэн сөрастарэн улна. Кажнэ класыштэ, окнаштэ түрлө-түрлө сат-влак сылнэштын күшкүт. Кажнэ сатым бригадэ дэн ончэна. Тэвэ үүвар ўмбалнэ бочкэш шындымэ кугу сат пэш сылнэштын. Тидэ сатым Ульанан бригадшэ онча.

Чынак, Ульана сатым пэш йөрата. Уна, кызытат садэ кугу сатышкэ вүдым опта. Ульана бригадысэ члэн сат вашталт күшмым эскэрэн, сат ончымо днэвникишкыжэ палэмда.

Ульана тэний 3-шо класыштэ тунэмэш. Эн сай ударницэ. Шуко гана пёлэкым налын.

* * *

Ульаналан, тыгэ сатым йөратэн, сайн ончэн күштымыжланжэ туныктышо — Надежда Константиновна ик сылнэ сат дэнэ пёлэклыш.

Ульана пэш йывиртэн, мёнгтишкыжё тольо.

— Авай, туныктышо мыйм сат дэн пёлёклэн,— манын шыргыжалын аважлан ойла.— Мыланэм садэ кёршёкым нуяа,— манын, аваж дэч кёршёкым йодын нальэ. Туныктышо ойлымо почэш сатшым шындыши.

...Кызыт Ульанан сатшым ужыда, могай сылнэшталт күшкэш. Сатшым пэш йётара.

Йынатий.

ИЙ КАЙА

Ивук, Пётыр, Оксина, Анук, Йыван 2-шо класында тунэмийт. Тачэ нунын канымэ кэчышт.

— Ивук дэн пётыр шүлэшт-шүлэшт куржыт.

— Эй, Йыван, Оксина, Анук, айста Элнэт вүд ончаш кайэна! Ий кайа! Айста ий каймын ончэна!

— Чынак мо?

— Чынак улдэ, айста вашкэ!

— Йыван, тэтрадьэтэйм нал. Возаш күлэш лийэш.

— Мый сүрэтдымэ тэтрадьым налам! Ий каймыжым сүрэтлаш түнгэлам.

Чыланат Элнэт вүд сэрыш куржын колтышт.

Элнэт энгэрым отат палэ. Вүд сэр дэн тёр. Энгэр мучко лүшкэн ий йога. Ий кащак-влак иктышт-вэсыштым шүкэдэн-шүкэдэн кайат. Йужо кашакшэ энгэрлан тэрэш шогалэш, вэс ий кашакышкэ тудым толын түкат, ий кашак „йолтыр“ шоктэн шаланат. Йужо адак ий йүмак вүдыш пурэн кайа. Жап дэн ий кашак кайэн чыкнэн (тыгылэн) шинчэт, тунам вүд ташла, шолио под гай шолын йога. Варажым кугу ий кашак толэшт, шэнгийн пурат, чыла ийым кожгатэн нангайа.

Рвээзэ-влак йывыртэн пэш ончэт. Ышкэ коклаштышт түрлым кутырат.

Вэрын-вэрын Элнэт сэр шэлышталтын, „шыбыр-шубыр“ вүдыш пурэн кайат.

— О-о, сэрым кузэ каткала! — рвээзэ-влак кычкырат.

Элнэт энгэр мучко түрлө кайык-влак мурагтат, куанэн чонгэштылыт.

— Э-э, Пётыр, пэш сайн сүрэтлэнэт-ыс! Чылт Элнэт энгэрэж, — манын, рвээзэ-влак пүтырнэн, Пётырын сүрэтлымыжым ончэт.

— Мёнгö миймэкэм, түрлө чийа дэн кэлштарэм гын, утларах сай лийэш.

— Пётыр,vara школ пырдыжэш пыжыктэна вэ?

— Сайн кэлштарэн кэртам гын, пыжыктэна.

ШОШЫМ

Тэвэ Пэчүү мөгай мастар,
Пушым ыштэн кагаз дэн.
Тушко шүртүм кылдэн,
Шупшэш ай-ай мотор.

А умбалнэ, изи корэм воктэн,
Пётырышкэ вакшыжым шында.
Ужат, мөгай талын
Вакшыжым вүд пёрдүкта.

Шошо шуын, рвээзэ-влак,
Кольмыдам сайн йамды-
лыза.

Кэчат күшкё күзэн ужат,
Утыр-утыр ырыкта.

Кайык-влак цэш куанэнт,
Шокшо шошо толмылан.
Рвээзэ-влакшат йывыртэн,
Модыт нуно вүдым корэн.

ЭСКЭРЭМ

Мый 2-шо класыштэ тунэмам. Шошо годым энгэ-
рыштэ ий кунам тарванымым, ий кайым, вүд кузэ йэ-
шаралт, пучэн шогымым да мойын туныктышо умлан-
дарэн пуэн ильэ. Тэвэ мыйын илмэ суртэм энгэр
сэрыштак. Туныктышын ойлымо почэш пэш эскэрэм.
Эскэрэн палэн налмэм тэтрадышкэм палэмдэм. Тунык-
тышылан, йолташ-влаклан очыктэм.

Изи Эчу.

А к 50 ырш.

Ц 1292

Мар. эж

1-3

МАРИЙ ОБЛАСТЬ КУГЫЖАНЫШ САВЫКТЫШ ТЫГАЙ ЖУРНАЛ-ВЛАКЫМ ЛУКТЭШ:

У В И Й

Совэт писатэль ушэм марий пёлкан тылзэ
йэда лукмо, сылнымутан журнал.
1935 ийыштэ журнал күгэмдалтэ: тылзэ
йэда 64 ногыр лэктэш.

Журналыштэ ойлымаш, почэламут пийэс, кри-
тик статья дэн мыскара-влак пэчэтлалтыт.

Ж У Р Н А Л А К:

1 ий — 12 тэнгэ. 3 тылзэ — 3 тэнгэ.
6 тылзэ — 6 тэнгэ. 1 тылзэ — 1 тэнгэ.
Посна номыр 1 тэнгэ.

Марий Ўдрамаш

Колхозницэ, пашазэ дэн шэ-
мэр ўдрамаш-влаклан тылзэ
йэда лэкшэ, сүрэтан, сылны-
мутан журнал.

Журнал шолдра шрифт дэн луктылтэш.

Ж У Р Н А Л А К:

1 ий — 6 тэнгэ. 3 тылзэ — 1 тэнгат 50 ырш.
6 тылзэ — 3 тэнгэ. 1 тылзэ — 0 тэнгат 50 ырш.
Посна номыр 50 ырш.

Пионъэр Йүк

Тылзэ йэда лэкшэ, сылнымутан, сү-
рэтан йоча журнал. ОБКОМОЛ дэн
ОБОНО-н органышт.

Ж У Р Н А Л А К:

1 ий — 6 тэнгэ. 3 тылзэ — 1 тэнгат 50 ырш.
6 тылзэ — 3 тэнгэ. 1 тылзэ — 0 тэнгат 50 ырш.
Посна номыр 50 ырш.

Подпискын районысо книга магазин коч ыштыман. Викак издатэль-
ствэ гычкат, почтым коштыктышо-влак дэннат ышташ лийэш. Издатэль-
ствын адресшэ: Йошкар-Ола, Совет урэм, 60, Маргосиздатлан.